

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

เด็กเป็นบุคคลสำคัญที่จะเติบโตเป็นกำลังของชาติและของโลก ดังกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานเนื่องในโอกาสปีเด็กสากล พุทธศักราช 2522 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524) ดังนี้

คงจะไม่เป็นการผิดอย่างใดที่ข้าพเจ้าจะพูดว่า เด็กเป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการดำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรในโลก ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดเกลาความคิดจิตใจให้ปราณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริตและมีปัญญาฉลาด แจ่มใสในเหตุผล

หน้าที่นี้เป็นของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันกระทำโดยพร้อมเพรียงสม่ำเสมอ คือ ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อนจะต้องสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้ที่เกิดมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดีและประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตาเอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจให้เขาเข้าใจและสำคัญที่สุดให้เขารู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อม

โดยในนี้บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา พี่จะต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็กและเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องสอนคนรุ่นหลังต่อ ๆ ไปไม่ให้ขาดสาย ความรู้ ความเจริญงอกงามทั้งมวลจึงจะแพร่ไพศาลไปได้ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานของความวัฒนาผาสุกอันยั่งยืนในโลกสืบไป

พลศึกษาเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งที่เหมาะสมกับการพัฒนากำลังคน เพราะกิจกรรมพลศึกษามุ่งให้คนเกิดพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อให้พร้อมด้วยการมีสุขภาพดี ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสติปัญญา ความรู้ ตลอดจนใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหาชีวิตได้เป็นอย่างดี และเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง จะมีการตัดสินใจดีกว่าผู้ที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์ (ฟอง เกิดแก้ว, 2518: 40)

ธรรมชาติของความต้องการของมนุษย์ที่สำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่ง คือการเคลื่อนไหวตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเราจะพบว่ามนุษย์ไม่มีการนิ่งเฉย เพราะไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ชนิดใดก็ตามถ้าขาดการเคลื่อนไหวก็จะเกิดความปั่นป่วนทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม ผลดีของการที่ร่างกายเคลื่อนไหว นี้มีมากมาย เป็นเรื่องที่นักพลศึกษาได้พยายามศึกษาค้นคว้าวิจัยอยู่ตลอดเวลา การพลศึกษาถือว่าการศึกษากการเคลื่อนไหวเป็นการศึกษาสำรวจเพื่อให้ผลการศึกษาวิชาพลศึกษาเกิดผลดีต่อผู้เรียนมากที่สุด ประสบการณ์การเคลื่อนไหวมีความหมายด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นการช่วยเหลือเด็กให้ได้พบโลกรอบ ๆ ตัวเขา ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย จึงควรช่วยให้นักค้นพบความสามารถในการเคลื่อนไหวของเขาให้ได้รู้ว่าร่างกายของเขานั้นสามารถทำอะไรได้บ้าง (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์, 2520)

เป็นธรรมชาติของมนุษย์ต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพื่อช่วยในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานซึ่งเกิดจากการทำงานของกล้ามเนื้อและประสาทสั่งงาน การเคลื่อนไหวจะคล่องแคล่วว่องไวมากเพียงใดขึ้นอยู่กับการทำงานประสานสัมพันธ์กันระหว่างความสามารถของระบบกล้ามเนื้อที่ทำงานตามคำสั่งของประสาท ถ้ามีการเคลื่อนไหวบ่อย ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อกับประสาทก็จะดีขึ้น

ความเชื่อเบื้องต้นบางประการเกี่ยวกับการศึกษากการเคลื่อนไหว (ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์, 2520)

- การเคลื่อนไหวเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเรียนรู้
- ประสบการณ์การเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดและความรู้สึก
ของตัวเขา
- ประสบการณ์การเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจในบุคคลอื่น
- การเคลื่อนไหวเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสาร

- การเคลื่อนไหวเปิดโอกาสให้บุคคลมีการแสดงออก
- ประสบการณ์การเคลื่อนไหว เปิดโอกาสให้บุคคลแสดงออกถึงความสร้างสรรค์
- การศึกษาการเคลื่อนไหว ช่วยให้เด็กพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งกันและกัน
- การศึกษาการเคลื่อนไหวช่วยเด็กพัฒนาทักษะทางกาย ทั้งโดยทั่วไปและเฉพาะกิจกรรม
- การศึกษาการเคลื่อนไหวจัดโอกาสให้เด็กได้มีการร่วมมือและแข่งขันกัน
- การศึกษาการเคลื่อนไหวช่วยเด็กมีความคิดรวบยอดที่กระจ่างชัดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา
- การศึกษาการเคลื่อนไหวช่วยสนับสนุนการพัฒนาความสมบูรณ์ของร่างกาย
- การเคลื่อนไหวเป็นสื่อช่วยให้เด็กเข้าใจถึงการทำงานของร่างกาย

ถ้าเรายอมรับว่าประสบการณ์การเคลื่อนไหวเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่มีจุดหมาย โดยไม่จำกัดว่าจะอยู่ในวัยใดและเด็ก ๆ ต้องการโอกาสในการเคลื่อนไหวในรูปกิจกรรมต่าง ๆ กัน เราก็ควรจะจัดโอกาสให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันอย่างเพียงพอเมื่อครู่มีความเข้าใจในตัวเด็กและหาหนทางที่มีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับเด็กได้มากเท่าใด ประสบการณ์การเคลื่อนไหวก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมพลศึกษาของเราให้ก้าวหน้าต่อไป การเน้นเรื่องการเคลื่อนไหวจะทำให้โปรแกรมมีศักยภาพ สามารถดำเนินการและเป็นไปได้โดยไม่ต้องสงสัย

การเคลื่อนไหว คือ การเจริญงอกงาม การเคลื่อนไหวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งรวมทั้งการใช้พลังงานที่เหลือ การตอบสนอง การแสดงออก และการเคลื่อนไหวไปรอบ ๆ ถ้าจะคิดตั้งแต่ชีวิตเริ่มต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษากลับกับการเคลื่อนไหว (Movement education) เริ่มมาตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต พ่อแม่ของเด็กแต่ละคนจะคอยเฝ้าดูการพัฒนาเหล่านี้ และเมื่อเด็กสามารถเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้เป็นลำดับขั้นผู้เป็นพ่อแม่ทั้งหลายย่อมมีแต่สุข การพลศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ทุกชนิดที่ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรงและปฏิบัติสนองตอบต่อกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนากล้ามเนื้อ การศึกษาลักษณะนี้ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นผลสนองตอบต่อกิจกรรมนั้น ๆ

การเคลื่อนไหวของมนุษย์ (Human Movement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง ในด้านระยะทางของร่างกาย อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของร่างกายก็ได้ (Latchaw and Egstrom, 1969) มนุษย์เราใช้การเคลื่อนไหวนี้เป็นองค์ประกอบหลักของการเข้าร่วมกิจกรรม ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเพื่อการดำรงชีพหรือการเล่นกีฬา (Mackenzie, 1969)

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523) กล่าวว่า “วิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพ ทางกายและกลไกทางด้านการเคลื่อนไหวมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในด้านสติปัญญา หรือจิตใจด้วย”

จากคำกล่าวข้างต้น นิมนวล สกุลพานิช (2515) ได้กล่าวสนับสนุนข้อคิดดังกล่าวว่า “การเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหวทางกายก็เป็นการเรียนรู้ทักษะทางสมองด้วย”

นอกจากนี้ ไพเกต (Piaget, 1962) ยังกล่าวถึงการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กว่า การเล่นที่ใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา หู การจับต้องสัมผัสสิ่งแวดล้อมทำให้เด็กได้รับข้อมูล และปรับขยายข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นการช่วยพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของเด็ก

ซาโปราและมิทเชล (Sapora and Mitchell, 1961) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวของมนุษย์ออกเป็นสองพวก คือ

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน (Fundamental Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่ต้องใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ๆ ของลำตัวและแขนขา เช่น การเดิน การวิ่ง การกระโดด การว่ายน้ำ ฯลฯ เป็นการเคลื่อนไหวที่สามารถพบเห็นได้ในสัตว์ทั่ว ๆ ไป และเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อมัดใหญ่ จึงมีผลต่อการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ระบบย่อยอาหาร ระบบขับถ่าย ระบบไหลเวียนของโลหิต ระบบหายใจ รวมทั้งอวัยวะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตและสุขภาพ

2. การเคลื่อนไหวเสริม (Accessory Movement) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่พัฒนาการขึ้นภายหลังจากการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่จะต้องอาศัยทักษะที่ละเอียดอ่อนและไม่เกี่ยวข้องกับกล้ามเนื้อมัดใหญ่เท่าใดนัก จึงไม่ค่อยมีผลต่อการทำงานของ

อวัยวะและระบบของร่างกาย ตัวอย่างของการเคลื่อนไหวแบบนี้ได้แก่ การพูด การพิมพ์ติด การสไลด์ออนไลน์ การติดกีตาร์ เป็นต้น

แอนนาริโน (Annarino, 1973) ได้จัดแบบของการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะของการเคลื่อนไหวที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

1. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Body Manipulative)
 - 1.1 การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่พื้นฐาน (Basic Locomotor) เช่น การวิ่ง การกระโดด การเดิน การคลาน เป็นต้น
 - 1.2 การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่พื้นฐาน (Basic Non - Locomotor) การดึง การบิด การเหยียด เป็นต้น
2. การเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (Object Manipulative)
 - 2.1 การทำให้วัตถุที่อยู่นิ่งเคลื่อนที่ (Propulsive) เช่น การขว้าง การตี เป็นต้น
 - 2.2 การหยุดวัตถุเคลื่อนที่ (Receptive) เช่น การรับ

เด็กจะมีความสามารถในการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นความสามารถตามธรรมชาติในการเรียนรู้กิจกรรมทางด้านร่างกาย ในวัยเด็กตอนต้น (Early Childhood) อายุ 2-6 ขวบ จะมีการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ เด็กจะสามารถเดินได้อย่างแข็งแรงมั่นคง เพราะมีการเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและยังสามารถปฏิบัติทักษะอื่นๆ เช่น วิ่ง กระโดด ปีนป่าย ฯลฯ รวมทั้งทักษะที่ใช้มือ เช่น การขว้าง และรับ วัยนี้จึงเป็นวัยสำหรับพัฒนาแบบของการเคลื่อนไหว ต่อมาเมื่อเด็กเจริญเติบโตเข้าสู่วัยเด็กตอนปลาย (Late Childhood) อายุ 6-12 ปี จะเป็นวัยที่สำคัญเพราะเป็นวัยที่เด็กสามารถแก้ไขปรับปรุงทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้น (Singer, 1976) จากผลการวิจัยของนักพลศึกษาหลายท่านแสดงให้เห็นว่าวัยเด็กตอนปลายซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาจะมีการพัฒนาการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานมาก เจนกินส์ (Jenskins, 1930) และซีล (Seils, 1951) พบว่าการแสดงออกในการเคลื่อนไหวทั่วไปทั้งเด็กชายและเด็กหญิงในทักษะการวิ่ง การกระโดด และการขว้าง จะมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดในช่วงอายุ 5 ถึง 8 ปี ส่วน จอนห์สัน (Johnson, 1962) พบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จะมีอัตราการพัฒนาที่สม่ำเสมอในทักษะการวิ่ง ความคล่องตัว และการขว้าง เป็นต้น

มัสเซนและคณะ (Mussen and others, 1969) กล่าวว่า เด็กจะได้รับสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม คือ กระดูก ประสาทต่าง ๆ กล้ามเนื้อ และอวัยวะต่าง ๆ สิ่งที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษมีผลทำให้การเคลื่อนไหวดีหรือเลว

การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของร่างกายเป็นปัจจัยสำคัญของความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย ถ้าร่างกายมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการดี จะเป็นผลทำให้ร่างกายมีความแข็งแรงมีสุขภาพสมบูรณ์ บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีจะทำให้การทำงานของร่างกายในการเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างสวยงาม มีจังหวะดี องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนในการเคลื่อนไหว ได้แก่ ความสมดุล ความอ่อนตัว กำลัง จังหวะ การประสานงาน ความอดทน ขนาดของร่างกาย ส่วนสูง น้ำหนัก ความคล่องแคล่วว่องไว และความสามารถในการเรียนรู้ทักษะทางกลไก (Motor Educability) องค์ประกอบดังกล่าวต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะทำให้การเคลื่อนไหวเป็นไปด้วยดี (วิริยา บุญชัย, 2523) สำหรับเด็ก ๆ กิจกรรมเป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาการ เกิดความพึงพอใจ สนุกสนาน และพัฒนาการใช้ทักษะในการเคลื่อนไหวเบื้องต้นซึ่งเป็นที่ติดตัวเด็กเพื่อการเรียนรู้ทักษะทางกีฬาต่อไปภายภาคหน้า

พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ในระยะ 2 ปีแรกจะเห็นพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวได้ชัดมากคือ เด็กทารกจะค่อย ๆ มีทักษะการควบคุมร่างกาย การทรงตัวและท่าทางต่าง ๆ เช่นเด็กจะยกศีรษะได้ก่อนนั่ง จะนั่งได้ก่อนคืบและจะคืบได้ก่อนเดิน เด็กทุกคนจะมีรายละเอียดผ่านขั้น ต่าง ๆ ของการพัฒนาเหมือนกันหมด เพราะพฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นผลของวุฒิภาวะและเป็นทักษะพื้นฐานของเด็ก หลังจากนั้นเด็กจะพัฒนาพื้นฐานอื่น ๆ อย่างรวดเร็วต่อไป เช่น เดิน ขึ้น-ลงบันได กระโดด และวิ่ง ต่อจากนั้นจึงเชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้าเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น เด็กชายชอบทรงตัวเองบนรถหรือเรือขณะแล่น หนีกระโดด (กาญจนา กาญจนกิจ, 2530)

การศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเด็กควรเริ่มศึกษามาก่อนที่จะเข้าโรงเรียนเสียอีก และจะต้องศึกษาต่อไปเรื่อย ๆ จนตลอดชีวิตของเขา ดังนั้นการศึกษากการเคลื่อนไหวจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทั้งมนุษย์ที่แข็งแรงสมบูรณ์รวมทั้งมนุษย์ที่มีความบกพร่องต่าง ๆ การศึกษากการเคลื่อนไหวในเด็กที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เด็กมีการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการ

ศึกษาพิเศษ ในการดำเนินการดังกล่าวกองการศึกษาพิเศษได้จัดตั้งโรงเรียนประเภทต่าง ๆ และจัดโครงการเรียนร่วมในการเรียนปกติทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา นอกจากนั้นยังร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่น องค์การหรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาพิเศษหรือการศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาพิเศษที่กองการศึกษาพิเศษ ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือการศึกษาสำหรับผู้ขาดโอกาสอันเนื่องมาจากความพิการทางตา ทางหู ทางสติปัญญา และทางร่างกายรวมทั้งการศึกษาสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาลได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเหมาะสม มีความรู้และทักษะวิชาชีพพร้อมทั้งได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ สังคม เพื่อให้สามารถช่วยตนเอง และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

หลักการจัดการศึกษาพิเศษที่สำคัญคือ การจัดสถานการณ์การเรียนการสอนเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์เต็มที่ จนสามารถพัฒนาไปสู่ระดับสูงสุดแห่งศักยภาพของแต่ละคน นักการศึกษาพิเศษได้พยายามกระตุ้นให้มีการบริการการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กพิเศษประเภท ต่าง ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ กันของการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งพอจะแบ่งได้กว้าง ๆ ดังนี้

1. โรงเรียนพิเศษแบบประจำให้บริการด้านการศึกษาอบรม และรักษาพยาบาลอยู่ด้วยกัน สำหรับเด็กพิการมากหรือรุนแรง
2. จัดโรงเรียนพิเศษแบบประจำและไปกลับ
3. จัดเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติแบบไปกลับ โดยให้อยู่ในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลา หรือไปร่วมกิจกรรมกับชั้นอื่นบางเวลา
4. ให้เรียนในชั้นเรียนของเด็กปกติ แต่จะออกไปเรียนซ่อมเสริมกับครูพิเศษในห้องเรียนพิเศษบางเวลา
5. ให้เรียนในชั้นเรียนของเด็กปกติ แต่จัดบริการสอนพิเศษ ให้สื่อการเรียนการสอนพิเศษโดยครูประจำชั้นที่ได้รับการแนะนำ นิเทศ หรือช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญประจำท้องถิ่น
6. ให้เรียนในชั้นเรียนของเด็กปกติ แต่ครูประจำชั้นทุกคนผ่านการอบรมสามารถช่วยเหลือให้การศึกษพิเศษตามสมควร
7. จัดระบบบริหารและให้บริการพิเศษแบบอื่น ๆ เช่นการฟื้นฟูสมรรถภาพ การแก้ไขความบกพร่องต่าง ๆ เป็นต้น

8. บริการการศึกษาพิเศษตามบ้าน หรือตามเตียงที่มีผู้เจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องศึกษาเล่าเรียนและต้องได้รับการรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดจากแพทย์ (วาริ ธีระจิตร, 2537)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมบรรเทาทุกข์ขึ้นอยู่กับประเภทของความพิการ ความผิดปกติและ ลักษณะของความพิการแตกต่างกันไป จากการประชุมเชิงปฏิบัติการของอาเซียน (ASEAN) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1981 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ได้จัดแบ่งประเภทของความพิการออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. พวกบกพร่องทางสายตา (Visual Impaired)
2. พวกบกพร่องทางการได้ยิน (Hearing Impaired)
3. พวกบกพร่องทางสติปัญญา (Mentally Retarded)
4. พวกบกพร่องทางร่างกายและสมองเป็นอัมพาต (Physical Handicapped and Cerebral Palsy)
5. พวกที่มีปัญหาทางอารมณ์ (Emotionally Disturbed)
6. พวกที่มีสติปัญญาและมีความสามารถเฉพาะทางสูง (Gifted Children)

เด็กปัญญาอ่อน คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีอวัยวะทางด้านร่างกายครบบริบูรณ์ แต่จะมีพัฒนาการทางสมองหรือจิตใจช้ากว่าเด็กปกติมีผลให้ความสามารถในการเรียนรู้มีจำกัดมาก มีวุฒิภาวะไม่เหมาะสมปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ค่อยได้ ไม่สามารถดูแลช่วยเหลือตัวเองให้ดำรงชีวิตเป็นอิสระโดยลำพังได้ (มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย, 2534) จึงทำให้เขาไม่สามารถควบคุมหรือใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ บางพวกไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องช่วยเหลือ จัดกิจกรรมให้เด็กเหล่านี้ได้มีการพัฒนาทางการเคลื่อนไหวและพัฒนาตนเองให้ถูกต้องและเหมาะสม เพราะการได้รับการฝึกอบรมที่ถูกต้องเพื่อใช้กำลังความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ก็สามารถจะช่วยตนเองได้ตามสมควร (วาริ ธีระจิตร, 2537)

กาญจนา โทกระกุล (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของคำว่าปัญญาอ่อนว่า หมายถึง “บุคคลที่มีสติปัญญาเพียงนิด ไม่เพียงพอในการดำรงชีพในชีวิตประจำวันได้เช่นคนธรรมดาเป็นบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ ปัญญาอ่อนยังรวมถึงบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้

อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ” ดังนั้นการจัดเนื้อหาวิชาสำหรับเด็กปัญญาอ่อนซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ทางด้านวิชาการได้เท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไป เพื่อให้เด็กได้รับความเสมอภาคในโอกาสด้านการศึกษาประการหนึ่ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้โดยไม่เพิ่มภาระแก่สังคมและประเทศชาติอย่างเกินความจำเป็นอีกประการหนึ่ง

กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2538) ได้แบ่งความรุนแรงของภาวะปัญญาอ่อนตามระดับเซวาน์ปัญญาโดยจัดให้เด็กปัญญาอ่อนระดับน้อย (Mild mental retardation) มีระดับเซวาน์ปัญญาอยู่ที่ 50-55 ถึง ประมาณ 70

จากการศึกษาพบว่าธรรมชาติของการเคลื่อนไหวโดยทั่วไป พื้นฐานการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กไม่แตกต่างกัน ถ้าเด็ก ๆ เข้าใจองค์ประกอบที่จะมีผลถึงการเคลื่อนไหวของเขา เขาก็จะสามารถพัฒนาทักษะและปฏิบัติการของเขาให้ดีขึ้นได้

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2524) ได้กล่าวว่า ธรรมชาติของมนุษย์จำเป็นต้องมีความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพื่อที่จะช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงทั้งนี้จะได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอันเป็นความอยู่รอดของมนุษย์ เช่น การเดิน การกระโดด การก้ม ๆ เงย ๆ หรือ เขี้ยวปิดตัว เป็นต้น อันเป็นการเคลื่อนไหวของร่างกายเบื้องต้นตามธรรมชาติ

ดังนั้นในปี ค.ศ. 1969 ฟังก์ (Funk) ได้ศึกษาด้านการจัดโปรแกรมพลศึกษาอันเกี่ยวกับสมรรถภาพและการพัฒนากลไกของเด็กปัญญาอ่อนโดยจัดกิจกรรมวันละ 30 นาที ของวัน เปิดเรียนปกติของเด็กปัญญาอ่อน กิจกรรมที่จัดเน้นเรื่องการทรงตัว การวิ่ง การกระโดด การคลาน การขว้าง การจับลูกบอล เกมฝึกคล่องตัว และเมื่อมีการสิ้นสุดการฝึกให้ทดสอบด้วยแบบทดสอบ ลูก-นั่ง วิ่งเก็บของ ยืนกระโดดไกล ขว้างลูกบอลใหญ่ โหนตัวบนบาร์เดี่ยว ปรากฏผลคือ แบบทดสอบวิ่งเก็บของกับลูก-นั่ง แสดงความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนแบบทดสอบอื่น ๆ ไม่ปรากฏความแตกต่างทางสถิติ

โปรแกรมทางพลศึกษาสำหรับเด็กปัญญาอ่อนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพลศึกษามีหลักการและจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับโครงการบรรดิกการทางพลศึกษาโดยทั่วไป สำหรับเด็กปัญญาอ่อนมีลักษณะพิเศษ กิจกรรมบางอย่างต้องการดัดแปลงและวิธีการสอนต้องมีความ

เหมาะสมกับสภาพของเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งดรอวาซกี (Drowatzky) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อเด็กปัญญาอ่อนดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรสอดคล้องและส่งเสริมพัฒนาการตามวัยในทุก ๆ ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. การเลือกกิจกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละคน ความเหมาะสมกับวัย เพศ และอายุ
3. ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงระดับความสามารถของเด็กเป็นประเด็นสำคัญ
4. กิจกรรม สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ต้องสำรวจให้เรียบร้อย ซึ่งผู้ดำเนินโครงการต้องคำนึงถึงเป็นอย่างดี คือ ความปลอดภัย
5. พึงเข้าใจเสมอว่า สิ่งใดที่เด็กปกติสนใจหรือต้องการนั้นคือ สิ่งที่เด็กปัญญาอ่อนสนใจและต้องการเช่นเดียวกัน

การศึกษาพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเด็กปัญญาอ่อนควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้มีความพร้อมที่จะเรียนต่อไปและมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมกับคนปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เป็นปัญหาต่อประเทศชาติในภายภาคหน้า

จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาควรจะได้รับความช่วยเหลือ เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข อีกทั้งการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาไม่มีใครได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเด็กกลุ่มนี้ อันอาจทำให้ไม่ทราบได้ว่าควรจะส่งเสริมพัฒนาการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กกลุ่มนี้อย่างไร หรือกลุ่มเด็กเหล่านี้มีความเด่นความด้อยในการเคลื่อนไหวทางด้านใด เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมพลศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวเป็นสื่อกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาว่ามีพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ เป็นเช่นไร เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษาค้นคว้าไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดโปรแกรมพลศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 6-10 ปีในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 6-10 ปีในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทั้งกองการศึกษา พิเศษจัดรวมและโรงเรียนสังกัดมูลนิธิต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น

-กลุ่มอายุ

-เพศ

2.2 ตัวแปรตาม

-พัฒนาการทางการเคลื่อนไหวที่วัดได้จากแบบทดสอบพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของอัลริค (Ulrich, 1985)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. แบบทดสอบพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวร่างกายของอัลริค (Ulrich, 1985) สามารถนำมาทดสอบกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทยได้

2. การนับอายุ เศษของอายุถ้าเกิน 6 เดือน ให้นับอายุเป็นปีถัดอันดับต่อไป เช่น อายุ 6 ปี 6 เดือน ให้นับอายุ 7 ปี

3. กลุ่มประชากรสามารถรับรู้คำอธิบายและปฏิบัติตามการสาธิตจากผู้ทดสอบและหรือครูประจำชั้น

คำจำกัดความในการวิจัย

พัฒนาการ หมายถึง พัฒนาการตามช่วงตัดขวาง (Cross sectional development) ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีอายุ 6, 7, 8, 9, และ 10 ปี ที่สามารถศึกษาได้จากผลการทดสอบพัฒนาการทางการเคลื่อนไหว ด้วยแบบทดสอบพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของเออริค (Ulrich, 1985)

การเคลื่อนไหว หมายถึง การที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายในการประกอบกิจกรรมการทดสอบทั้งการเคลื่อนที่และไม่เคลื่อนที่ ได้แก่ การวิ่ง การควมม้า การเขย่ง การกระโจน การกระโดดไกล การก้าวเขย่ง การก้าวชิดไปด้านข้าง การตีด้วยมือสองข้าง การเลี้ยงบอลอยู่กับที่ การจับ การเตะ และการขว้างบอล

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งมีระดับเชาวน์ปัญญา ระหว่าง 50 - 70 และมีอายุระหว่าง 6 - 10 ปี

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึงโรงเรียนที่สอนเด็กปัญญาอ่อนสังกัดมูลนิธิต่าง ๆ เช่น โรงเรียนปัญญาอุมรินทร์ สังกัดกรมการแพทย์ โรงเรียนราชานุกูล สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งโรงเรียนที่กองการศึกษาพิเศษจัดรวมจำนวน 13 แห่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 6-10 ปีในกรุงเทพมหานคร
2. ทำให้ทราบความแตกต่างพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำแนกตามเพศชายและเพศหญิงในแต่ละกลุ่มอายุ

3. เป็นแนวทางสำหรับจัดโปรแกรมพลศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติ

ปัญญา

4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในครั้งต่อไป